

STANISŁAW ANNASZ

**JAK SOBIE WYBRAĆ
ZAWÓD**

099
ANN
371

(2292)

EDINBURGH—1946

mi ma

BIBLIOTEKA POLSKA-POSK
W LONDYNIE
WYMIANA MIĘDZYBIBLIOTECZNA

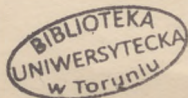
JAK SOBIE WYBRAĆ ZAWÓD

Published by
THE POLISH FORTNIGHTLY DIGEST
"CO SŁYCHAĆ"
40 BRUNTSFIELD PLACE, EDINBURGH.

SPIS RZECZY

	Str.
WSTĘP	3
WARUNKI GOSPODARCZE KRAJU	6
WARUNKI SPOŁECZNE KRAJU	7
KONKURENCJA W ZAWODZIE	7
CZAS TRWANIA NAUKI	8
SEZONOWOŚĆ ZAWODU	8
TRUDNOŚCI JĘZYKOWE	8
JAKI ZAWÓD MOŻNA WYBRAĆ	9
ROBOTNIK WYKWALIFIKOWANY	10
RZEMIOSŁO	11
DROBNY PRZEMYSŁ	13
USŁUGI	13
HANDEL	15
ZAWODY WOLNE	17
INNE ZAWODY	18
PODZIAŁ PRACY W ZAWODZIE	19
PRACA NA WŁASNY CZY NA CUDZY RACHUNEK	20
PRACA W ZESPOLE	22
SPIS CZASOPISM FACHOWYCH	25

1385186

Wstęp

We wszystkich kinach wzdłuż i wszerz całej Wielkiej Brytanii pokazywano niedawno film, obrazujący w jaki sposób odbywa się demobilizacja żołnierzy, lotników i marynarzy, wracających po długich latach wojny do życia cywilnego. Na tymże filmie marynarz Jego Królewskiej Mości John Smith wypełnia konieczne formalności ewidencyjne, po czym oddaje się w ręce krawców i szewców, którzy w ciągu kilkunastu minut robią z niego „cywila”. Po upływie dwudziestu minut z budynku, do którego wszedł marynarz wychodzi radośnie uśmiechnięty cywil. John Smith wychodzi z pewną siebie miną, mówi „do widzenia” stojącemu na warcie marynarzowi, współczując mu, że ten będzie zdemobilizowany później, rażno kroczy ulicą ciesząc się swym noworozpoczętym cywilnym życiem, ładnym ubraniem, kolorowym krawatem, aż na skrzyżowaniu ulic staje, zadając sobie pytanie „I co dalej?”.

Zwolniony z wojska John Smith nie ma potrzeby stawać na rogu i żebrać, ma zapewne parę funtów w kieszeni, ma rodzinę i przyjaciół, ale musi się zdecydować jak najprędzej co ma robić, jakiej pracy się chwycić, jak zapewnić sobie zdobycie zarobku, jak wywalczyć sobie przyszłość.

Nie każdy jest w tym szczęśliwym położeniu, że posiada rodzinę i przyjaciół, którzy pomogą mu w założeniu własnego interesu lub w znalezieniu pracy. Gdy z wojska przechodzić będziemy do życia cywilnego, od którego odwykliśmy, lub też nie zdążyliśmy się z nim jeszcze zapoznać, gdy nie będzie już zbiórki na obiad, faszowania nowych butów i pobierania żołdu, ale na ten obiad i buty trzeba będzie zarobić, pierwszym pytaniem, na które każdy z nas będzie musiał znaleźć odpowiedź jest: „Co robić?”.

Najłatwiejszą i najczęstszą odpowiedzią na to pytanie będzie: — „Wszystko mi jedno co będę robił, byle zarobić na kawałek chleba, dach nad głową i ubranie”.

A czy potrafisz robić wszystko? Czy umiesz robić to, co nazywasz „wszystko jedno”? Takie stanowisko życiowe jest błędne i może mieć nieobliczalne, smutne skutki. Nie wolno zdawać się na los szczęścia czy nieszczęścia, trzeba budować sobie życie wolą i zdecydowaną chęcią robienia tego, do czego mamy zamiłowanie i co przyniesie nam korzyści.

Nie zawód będzie nas wybierał, ale my wybierzemy sobie zawód i wybierzemy sobie taki, jaki sami chcemy i jaki przyniesie nam powodzenie życiowe. Jeśli ktoś mówi: „Ja mogę robić wszystko”, to świadczy oczywiście o jego gotowości podjęcia się każdej pracy jak i o tym, że ciężkie chwile przetrzyma lepiej niż inni, ale jednocześnie może w rezultacie oznaczać, że nic nie będzie robił. Na świecie nie potrzeba ludzi, którzy robią „wszystko”, potrzeba natomiast ludzi, którzy potrafią robić jedno a dobrze. Jeśli masz konkretny zawód w ręku lub w głowie, a najlepiej i w ręku i w głowie, jesteś zawsze w położeniu bez porównania lepszym od tego, który „może robić wszystko”. Człowiek reperujący dziś płyty, jutro rury kanalizacyjne, dziś będący kierowcą a jutro pastuchem, pojutrze zaś listonoszem może zapewne żyć, ale tą drogą w dzisiejszym świecie do niczego nie dojdzie. Dzisiaj trzeba mieć konkretny zawód i trzeba go dobrze znać. Jeśli się tego zawodu z tych czy innych przyczyn nie ma, trzeba go wybrać, dobrze się go wyuczyć i wówczas będzie napewno więcej szans do uzyskania dobrze wynagradzanej pracy.

Zawody są różne i jest ich tysiące. Żaden nie jest zły, jeśli przynosi powodzenie. Zawód rolnika jest tak samo dobry jak kierowcy, a czyściciela butów czy kominiarza jak urzędnika banku. Każdy zawód jest dobry, jeśli się go umie i wie, gdzie znaleźć miejsce, by go wykonywać.

Gdy się przystępuje do zagadnienia wyboru zawodu trzeba się przede wszystkim głęboko zastanowić *co lubię, co mnie interesuje i pociąga?* oraz *do czego mam zdolności?*

Odpowiedź na pierwsze pytanie nie jest trudna, choć wielu ludzi czasami niezbyt dobrze zdaje sobie sprawę w jakim kierunku idą ich zainteresowania. Czy lubią życie na farmach czy wolą fabryki, czy wolą mieszkać na wsi czy w mieście, czy interesuje ich mechanika, radio, elektryczność, czy raczej wolą siedzieć przy biurku, czytając naukowe książki,

a jeśli czytają to jakie? Zakres zainteresowań umysłu ludzkiego jest nieograniczony i tylko człowiek sam może odpowiedzieć na pytanie, co go interesuje. A jeśli go coś interesuje i pociąga, to z pewnością chciałby w tej dziedzinie pracować.

Niestety jednak, nie wszędzie tam, gdzie jest zamiłowanie są zdolności. Nie każdy nadaje się do każdej pracy, mimo swoich zamiłowań. Można mieć ogromne zainteresowanie w kowalstwie czy ślusarstwie a być jednocześnie tak słabym, że podniesienie młota sprawia trudność. Można interesować się elektrycznością i radiem a nie móc pojąć tych zjawisk. Można wreszcie mieć zainteresowanie do historii a nie mieć zupełnie zdolności do języków obcych, bez znajomości których nie można być dobrym historykiem.

Trzeba więc obiektywnie zapytać siebie samego: *Do czego mam zdolności i na co mnie stać?*

I na to pytanie trzeba sobie odpowiedzieć uczciwie. Mam na przykład zainteresowanie w dziedzinie elektryczności, lecz czy nie ponad moje siły będzie zostać uczniem lub wynalazcą w tym zakresie? Możliwości moje uwzględnią się raczej do tego, że zostanę dobrym elektrotechnikiem. Chęć i wola człowieka mogą oczywiście zdziałać wiele, nie mniej jednak jeśli ktoś nie ma zdolności do uczenia innych, nie będzie nigdy dobrym nauczycielem mimo, że chciałby nim zostać. Jeśli ktoś ma bardzo krótki wzrok nie może być kierowcą, tak jak górnikiem nie może zostać człowiek, mający słabe zdrowie.

Rozpatrząwszy swoje chęci i zainteresowania a jednocześnie obiektywnie i surowo oceniwszy swoje zdolności i możliwości, jesteśmy w stanie powziąć decyzję i wybrać zawód. Nie należy się zrażać, jeśli zainteresowania nie zawsze idą w parze ze zdolnościami; napewno spośród wielu zainteresowań, jakie ma każdy człowiek, znajdzie się choć jedna dziedzina, w której zainteresowaniom towarzyszyć będą zdolności.

Jeśli poweźmiemy decyzję w ten właśnie sposób, mała zachodzi możliwość, że tak wybrany zawód będzie powodem rozczarowań i niepowodzeń. Przeciwnie, możemy być pewni, że da on nam w życiu możliwość wykorzystania naszych zdolności i zainteresowań. Da nam również możliwość zdobycia środków do życia i otworzy przed nami drogę do powodzenia życiowego.

Należy sobie teraz postawić następujące pytanie: czy powzięta decyzja jest słuszna i uzasadniona? — Jest ona bezwątpienia słuszna, jeśli weźmiemy pod uwagę niczym nieskrępowany wybór pomiędzy naszymi zainteresowaniami a zdolnościami. Zważywszy jednak, że celem wyboru zawodu jest zapewnienie sobie powodzenia życiowego, czy można uważać, iż wybór zawodu jest całkowicie nieskrępowany i opierać się winien tylko na wyżej podanych przesłankach? Niestety, skomplikowane warunki współzycia ludzkiego krepują swobodny wybór pracy przez jednostkę. Może się bowiem okazać, że wybór zawodu, jak najbardziej obiektywnie przez jednostkę przeprowadzony okaże się błędny, a to dlatego, że warunki życia nie pozwolą na jego praktykowanie.

Zastanówmy się więc co kępuje swobodny wybór zawodu:

- a) warunki gospodarcze kraju,
- b) warunki społeczne,
- c) konkurencja w zawodzie,
- d) czas trwania nauki,
- e) „sezonowość“ zawodu,
- f) trudności językowe.

WARUNKI GOSPODARCZE KRAJU

Wybierając swój zawód nieraz na całe życie, musimy zdać sobie sprawę, że z pracy zawodowej będziemy utrzymywać nie tylko siebie ale i rodzinę. Z tego względu należy się zastanowić czy z obranego przez siebie zawodu będziemy mogli temu wymaganiu zadośćuczynić. Rozważając te kwestie należy jak najbardziej szczegółowo zapoznać się z warunkami gospodarczymi kraju, w którym mamy zamiar pracować. Trzeba wiedzieć, co w tym kraju robić można, a jakie zajęcia nie będzie się opłacało. Producent lodów w kraju o zimnym klimacie najprawdopodobniej nie zrobi majątku, natomiast w krajach południowych może zostać bogatym człowiekiem. Księgarnia otwarta we wiosce, liczącej 100 mieszkańców z pewnością zbankrutuje, a skład materiałów piśmiennych w osiedlu murzynów-analfabetów również. Handel kwaszoną kapustą w kraju, gdzie jej nie znają może przynieść niezły dochód. Nie należy otwierać stacji benzynowej w kraju, gdzie drogi są złe i samochodów mało. Kawiarnia prowadzona przy głównej drodze, na której panuje duży ruch samochodowy może być doskonałym interesem.

Trzeba wziąć również pod uwagę czy kraj jest bogaty czy biedny, czy ludność jest rozrzutna czy oszczędna? W kraju bogatym istnieje całe mnóstwo zawodów, które będą miały powodzenie i takich, które mieć go nie będą. Szewc reperujący buty będzie dobrze zarabiał w kraju ubogim i oszczędnym, gorzej zaś w kraju bogatym, ponieważ zamożna ludność nie będzie oddawała butów do naprawy, kupując nowe.

WARUNKI SPOŁECZNE

Warunki społeczne kraju nie są bez wpływu na wybór zawodu. Trzeba pamiętać, że w kraju o niskiej stopie życiowej ludzie zadawałają się małym zarobkiem. Na przykład w krajach o dużym odsetku murzynów człowiek biały, który będzie próbował pracować w zawodach, uprawianych przez czarnych, nie będzie w stanie zarobić więcej aniżeli jego czarni konkurenci, to znaczy zbyt mało w stosunku do jego potrzeb. Wiadomo bowiem, że praca czarnego wynagradzana jest kilkakrotnie niżej niż białego.

KONKURENCJA W ZAWODZIE

Rzeczą niezmiernie ważną jest zorientowanie się jakie zawody są przepełnione, a jakie liczebnie skromne. Jednym z najbardziej smutnych i niebezpiecznych objawów jest t. zw. owczy pęd do pewnych zawodów. Na skutek dobrej koniunktury w przemyśle mechanicznym nagle wszyscy chcą być mechanikami, lub przy rozwijającym się ruchu samochodowym — kierowcami. Nie myślą oni o tym, że kraj może zapewnić pracę tylko pewnej ilości ludzi w danym zawodzie. Owczy pęd powoduje, że powstaje nadmiar mechaników lub kierowców, natomiast zaistnieć może brak szwerców albo krawców i ten, który nie chce iść śladem większości i zostać głodującym mechanikiem, może zostać dobrze zarabiającym szwercem lub krawcem. Wydaje się że w Wielkiej Brytanii po obecnej wojnie będzie nadmiar wykwalifikowanych mechaników z fabryk, produkujących sprzęt wojenny i zdemobilizowanych z nowoczesnej zmotoryzowanej armii, natomiast będzie duży brak rzemieślników jak krawiec lub zegarmistrz. Rozsądek i znajomość rozmiarów konkurencji a także zapotrzebowania na fachowców w danym zawodzie musi wpływać na naszą decyzję w sprawie wyboru zawodu.

CZAS TRWANIA NAUKI

Następnym czynnikiem ograniczającym nasz wolny wybór fachu jest długość i trudność nauki. Jeśli chce się żyć ze swego fachu trzeba go umieć i to umieć dobrze. Aby go umieć trzeba się go uczyć, a co ważniejsze nauczyć. Ponieważ chcemy zdobyć fach nie dla zaspokojenia swych zachcianek, ale dla zdobycia środków do życia, kwestia długości nauki nie jest obojętna. Jeśli warunki finansowe pozwolą nam na to, by długi okres czasu poświęcić na naukę, możemy wybrać fach trudniejszy, wymagający dłuższego okresu nauki. Jeśli natomiast nasze środki finansowe wystarczą nam tylko na krótki okres, należy raczej wybrać zawód, którego można się stosunkowo szybko wyuczyć. Należy za wszelką cenę unikać zbyt pochopnego wyboru trudnego fachu wtedy, kiedy nasze środki finansowe są bardzo ograniczone; możemy bowiem być zmuszeni do przerywania nauki i rozpoczniemy pracę nie jako fachowcy lecz jako partacze. Bez gruntownej nauki i praktyki nie ma fachowca, jest tylko partacz.

SEZONOWOŚĆ ZAWODU

Ważne jest również zagadnienie czy fach, który wybrałem może zapewnić mi utrzymanie przez cały rok. Są bowiem zawody, w których praca możliwa jest tylko w jednym sezonie jak np. murarski czy malarski. W zimie ludzie ci byli w Polsce często bezrobotnymi, o ile nie potrafili znaleźć zajęcia w innym zawodzie.

Otwierając sklep z lodami musimy pamiętać, że towarem tym będziemy handlować tylko w lecie, natomiast w innych porach roku będziemy w tym lokalu prowadzić kawiarnię lub sklep ze słodyczami.

TRUDNOŚCI JĘZYKOWE

O ile zamierzamy pracować nie w kraju ojczystym, nie bez wpływu na wybór zawodu będzie znajomość języka kraju, w którym decydujemy się zawód nasz uprawiać. Pomocnik czy agent handlowy bez znajomości języka kraju jest nie do

pomyślenia, natomiast murarz będzie mógł pracować znając tylko najpotrzebniejsze słowa. Przy nauce zawodu, jeśli mamy go wykonywać w kraju obcym, nauka języka musi być postawiona na pierwszym miejscu, możliwość bowiem porozumienia jest jedną z najważniejszych konieczności życiowych.

Jeśli weźmiemy pod uwagę to wszystko co o wyborze zawodu zostało napisane: t.j. wolność osobistego wyboru i ograniczenia tej wolności, które nakładają na nas warunki życia, dopiero będziemy mogli zdecydować się na wybór, będąc pewni, że zrobiliśmy wszystko.

JAKI ZAWÓD MOŻNA WYBRAĆ

Jeśli zdajemy sobie sprawę, w jaki sposób należy przystępować do wyboru zawodu, który ma przynieść nam w życiu powodzenie i zadowolenie, należy zadać sobie następane pytanie: *Jakie zawody stoją do wyboru, jaka jest ich liczba i czym się od siebie różnią.*

Zasadniczo liczba zawodów jest nieograniczona i możemy dowolnie szukać między najrozmaitszymi zajęciami, którymi się ludzie trudnią, by wybrać sobie taki na zasadach, omówionych w poprzednich rozważaniach.

Nie sposób jest omówić wszystkie zawody. Można tylko ogólnie rozpatrzeć pewne ich grupy. Wachlarz zajęć ludzkich od rolnictwa poprzez zawody rzemieślnicze jak zegarmistrzostwo, stolarstwo, kominiarstwo, wędliniarstwo, poprzez zawody czysto robotnicze jak górnictwo czy praca w stalowni czy fabryce ołówków, poprzez handel aż do medycyny, dziennikarstwa, adwokatury czy wreszcie pracy naukowej jest tak obszerny, że jakiegokolwiek szczegółowe omawianie poszczególnego zawodu w ramach naszych rozważań byłoby skazane z góry na niepowodzenie. Ograniczamy się więc tylko do ogólnego omówienia grup pewnych zawodów.

Nie chodzi tu o teoretyczne omawianie pewnych grup zawodowych, oparte na przesłankach naukowych, dlatego podział nasz jest zupełnie dowolny, robiony w ten sposób, by czytelnikowi w jak najbardziej obrazowy i praktyczny sposób przedstawić zawody, którymi ludzie na chleb zarabiają.

Nie bawiąc się w zawile teorie podzielimy zawody na:

- 1) pracę robotników wykwalifikowanych,
- 2) drobny przemysł,
- 3) usługi,
- 4) rzemiosło,
- 5) handel,
- 6) zawody wolne,
- 7) inne.

ROBOTNIK WYKWALIFIKOWANY

Rozwój przemysłu pociągnął za sobą stworzenie całego szeregu zawodów, w których ludzie nauczeni fachu mogą znaleźć zajęcie nieraz bardzo dobrze płatne i dające duże zadowolenie w pracy. Trzeba być robotnikiem wykwalifikowanym a nie robotnikiem do wszystkiego. Mniej lub więcej wykwalifikowany robotnik-mechanik, tokarz, elektrotechnik, szklarz, specjalista bekonowy, laborant fotograficzny, murarz, malarz, lakiernik, maszynista zawsze znajdzie pracę, zawsze będzie poszukiwany, jeśli nie w jednym kraju to w drugim. Robotnik niewykwalifikowany — dziś kopiący rów a jutro przerzucający worki z cukrem — to nie jest zawód, to może być tylko zajęcie chwilowe dla przetrzymania ciężkich chwil, ale zawodem nie będzie. Świadczy to tylko, że dany człowiek nie jest do niczego innego zdolny, jak tylko do pracy nie wymagającej żadnej nauki, żadnego doświadczenia, bez widoków poprawy swego losu na przyszłość. Praca robotnika niewykwalifikowanego może być tylko stadium przejściowym dla początkującego, by stać się specjalistą.

Różnorodność przemysłu, podział produkcji przemysłowej na szereg specjalności prowadzi do tego, że robotnik wykwalifikowany ma przed sobą do wyboru szereg specjalności. Są one nieraz bardzo wąskie a nieraz bardzo szerokie. Nazwa robotnik elektrotechnik nic nam dzisiaj nie mówi, co ten elektrotechnik robi. Czy pracuje w elektrowni, czy w fabryce przyrządów elektrotechnicznych, czy zna się na maszynach elektrycznych czy tylko na instalacjach świetlnych, a może tylko samochodowych lub samolotowych? W każdej niemal gałęzi przemysłu mamy dzisiaj taki podział i wybierając zawód należy się z tym liczyć. Słowo „mechanik“ nic jeszcze

samo nie znaczy. Trzeba wiedzieć jaki mechanik. To samo ma miejsce z tokarzem i maszynistą. Robotnicy stanowią dzisiaj prawie we wszystkich krajach silną warstwę, broniącą swych praw i mają przed sobą wielkie widoki do zdobycia lepszej przyszłości pod warunkiem, że będą coraz bardziej wykwalifikowani i wyspecjalizowani. Praca robotnika niewykwalifikowanego nigdy nie jest dobrze płatna i nie daje widoków na przyszłość; dlatego też uważana być musi jako stadium przejściowe, jako chwilowa konieczność, a nigdy jako zawód na całe życie.

RZEMIOSŁO

Rzemieślniczych zawodów jest bardzo wiele. Wyliczymy tu tylko zasadnicze:

kowalstwo,
ślusarstwo,
ślusarstwo samochodowe,
ślusarstwo precyzyjne,
tokarstwo,
bronzownictwo,
blacharstwo,
kotlarstwo,
grawerstwo,
jubilerstwo i złotnictwo,
zegarmistrzostwo,
szmuklerstwo,
powroźnictwo,
tapicerstwo,
malarstwo,
lakiernictwo,
wyrób instrumentów muzycznych,
wyrób szkieł i narzędzi optycznych,
szklarstwo,
introligatorstwo,
sztukatorstwo,
garncarstwo,
zduństwo,
kamieniarstwo,
rzeźbiarstwo,
brukarstwo,
dekarstwo,
murarstwo,

betoniarstwo,
ciesielstwo,
stolarstwo,
bednarstwo,
szczotkarstwo,
rymarstwo,
siodlarstwo,
szewstwo,
cholewkarstwo,
garbarstwo,
chemiczne czyszczenie i farbowanie tkanin i odzieży,
kuśnierstwo,
rękawicznictwo,
gorseciarstwo,
bielizniarstwo,
krawiectwo męskie,
krawiectwo damskie,
kapelusznictwo,
czapnictwo,
fryzjerstwo,
perukarstwo,
fotografika,
piekarstwo,
cukiernictwo,
kucharstwo,
rzeźnictwo,
wędliniarstwo,
kominiarstwo.

Podana lista nie wyczerpuje wszystkich rodzajów rzemiosł. Wszystkie one jednak dają widoki zarobku, jeśli są wykonywane przez ludzi, którzy znają rzeczywiście swój fach. Trzeba tylko zdać sobie sprawę, że nie każdy fach rzemieślniczy ma widoki powodzenia w każdym kraju, ale o tym mówiliśmy już poprzednio.

W naszym pojęciu rzemiosło jest to wykonywanie swego zawodu na swój własny rachunek, a nie jako najemny robotnik i dlatego uważamy, że ślusarz pracujący w fabryce będzie robotnikiem, a mający własny warsztat — rzemieślnikiem. Zależy od warunków miejscowych i własnych możliwości, czy będąc wykwalifikowanym ślusarzem otwiera się własny warsztat, czy też idzie się na pracę do fabryki. Rozwój przemysłu spowodował upadek pewnych rzemiosł, przejmując ich produkcję na siebie. Nikt już dzisiaj nie kwestionuje, że większość wyrobów metalowych czy szklanych wytwarzana jest w fabrykach, że obok szewców istnieją fabryki obuwia, a obok stolarzy fabryki mebli. Nie wynika jednak wcale z rozwoju przemysłu, że rzemiosło upada. Samochód wyprodukowany przez fabrykę wymaga napraw i opieki, wykonywanej przez rzemieślnika. Radio wymaga reperacji, których fabryka rzadko kiedy dokonuje, zostawiając je rzemieślnikowi. Wyprodukowane przez fabryki metalowe płyty i furtki są stawiane przez rzemieślników. Malarz zawsze będzie malował pokoje i płyty i zapewne nigdy nie zostanie wyparty przez fabrykę. Mimo istnienia fabryk obuwia, ludzie zawsze będą buty reperować. A krawiec? Czy ludzie w czasach normalnych zrezygnują z jego usług, czy zgodzą się na noszenie niezbyt zgrabnie dopasowanych ubrań, zamiast dobrej krawieckiej roboty. Dzieci zawsze będą psuły dzwonki, a pijacy będą wybijali szyby. Ktoś je musi naprawiać.

Rzemieślnik nie zginie. Dobre kwalifikacje fachowe będą zawsze jego atutem. Dobry szewc czy krawiec wykonujący pierwszej jakości buty czy ubranie, jeśli otworzy warsztat w miejscowości, gdzie jest dość ludzi zamożnych, na pewno ugruntuje sobie przyszłość. Są zawody rzemieślnicze, na pozór nie rokujące dobrych zarobków, lecz uprawiane we właściwym środowisku mogą stać się dochodowymi. Wyrób rozmaitego rodzaju artykułów szmuklerskich może być zupeł-

nie dochodowy, kominiarstwo czy czyszczenie szyb w niektórych krajach przynosi również bardzo duże zarobki.

Rzemiosł jest dużo. Jeśli wybierzemy najbardziej nam odpowiadające i wybierzemy rozsądnie miejsce jego wykonania, a co najważniejsze, jeśli będziemy rzemieślnikami wykwalifikowanymi — powodzenie zapewnione.

DROBNY PRZEMYSŁ

Drobny przemysł jest czymś pośrednim pomiędzy wielkim i średnim przemysłem a rzemiosłem. Przez drobny przemysł rozumiemy prowadzenie własnego przedsiębiorstwa, przy czym kwalifikacje fachowe kierownika nie muszą być tak wysokie jak w rzemiosle lub w pracy robotnika wykwalifikowanego. Takie przedsiębiorstwa jak fabrykacja i sprzedaż lodów, wody sodowej, drobne warzelnie soli w miejscowościach nadmorskich, pralnie itp. są na ogół przedsiębiorstwami, przynoszącymi dość duży dochód. Na przykład w roku 1936 re-emigrant polski z Francji powrócił do Polski i posiadając kapitał około 2 tysięcy złotych założył fabryczkę wody sodowej i lemoniady w małym polskim miasteczku Klesów. Po kilku miesiącach pracy przedsiębiorstwo zaczęło rozrastać się w szybkim tempie a właściciel miał coraz lepsze dochody.

Należy również pamiętać o podanych wyżej zasadach wyboru zawodu. Nie zakładajmy pralni w wiosce murzyńskiej, w której jedynym strojem jest przepaska na biodrach.

Nie będziemy wliczali możliwości drobnego przemysłu. Tak jak przy rzemiosle przypomnimy tylko, że nieprawdą jest, by wielki przemysł zabijał drobny. Przeciwnie — rozwój wielkiego przemysłu daje pole do pracy drobnemu w zakresie produkcji różnych drobnych części i narzędzi, których wyrób nie opłaca się w wielkich zakładach.

USŁUGI

Usługami nazywać będziemy zawody i zajęcia, nie będące ani robotnikami ani rzemieślnikami ani też drobnoprzemysłowymi, służące natomiast do zaspakajania potrzeb ludz-

kich. W pierwszym rzędzie do usług zaliczamy komunikację i przedsiębiorstwa gastronomiczne. Wynajem samochodów, przedsiębiorstwa taksówkowe, przewóz towarów samochodami, łodziami, tratwami czy statkami — są to usługi, mające bardzo wysokie dochody. Ważności nie ma co uzasadniać. Prowadzenie przedsiębiorstw komunikacyjnych w dobrze obranym miejscu, jak na przykład w okolicach uczęszczanych przez turystów, dalekich od stacji kolejowych, jest zawodem rokującym wielkie nadzieje na przyszłość. I tutaj rozwój wielkich przedsiębiorstw kolejowych czy samochodowych nie wyklucza powstawania przedsiębiorstw mniejszych, gdyż zawsze tam, gdzie pracuje wielkie przedsiębiorstwo, z pewnością znajdzie się uboczna praca, nie obsługiwana przez nie i dająca pole do zarobku przedsiębiorstwu mniejszemu.

Zakłady gastronomiczne jak wszelkiego rodzaju restauracje, bary, kawiarnie, cukiernie itp. zawsze cieszyły się opinią bardzo dochodowych interesów. Jest to pole do popisu dla ludzi obrotnych, znających swój fach i umiejących tego rodzaju interesy prowadzić. Małe kawiarnie nadmorskie czy przydrożne herbaciarnie wzdłuż uczęszczanych dróg, są doskonałym interesem. Musimy jednak zawsze pamiętać, że klientom trzeba obsłużyć solidnie, gdyż podanie niesmacznego posiłku lub zbyt wygórowana cena spowodują, że klient zrazi się do zakładu i nie tylko sam nie przyjdzie do niego ponownie, lecz zrobi nam złą opinię wśród swych znajomych.

Innym rodzajem przedsiębiorstw usługowych są hotele, domy zajezdne, garaże. Wielki hotel w dużym mieście jest oczywiście przedsiębiorstwem na olbrzymią skalę, ale w małym mieście nie przekracza możliwości finansowych jednego człowieka i dać mu może dobry dochód. Również noclegi dla przejeżdżających kierowców w pewnych punktach przy głównych drogach mogą okazać się niezłym interesem. Garaże, stacje czyszczenia, reperacji i konserwacji samochodów, pompy benzynowe są zawsze dla obrotnych ludzi doskonałym sposobem zarobku, jeśli są prowadzone uczciwie i zadowolone klienta stawiają na pierwszym miejscu.

Do zajęć i zawodów usługowych będą należały również takie jak: wykwalifikowana służba domowa i hotelowa, stacyjna itp. W krajach, gdzie praca ludzka jest droga, a lu-

dzie na ogół zamożni, są to dziedziny pracy, mogące stać się źródłem dobrego zarobku. Wykwalifikowana służba domowa czy hotelowa jest prawie wszędzie bardzo poszukiwana i na ogół dobrze płatna. Jest to fach, wymagający wcale dużego wykształcenia i niełatwy, nie mniej jednak wielu ludzi zawód ten może polubić i zapewnić sobie przyszłość.

HANDEL

Handel jest zawodem cenionym na całym świecie i dającym ogromne możliwości nie tylko dla zdobycia środków utrzymania, ale i majątku.

Handel jest to pojęcie, kryjące w sobie tysiące możliwości. Można być właścicielem dużego przedsiębiorstwa importowego lub eksportowego, jego agentem czy urzędnikiem. Można trudnić się handlem na rynku wewnętrznym, prowadzić duże przedsiębiorstwo hurtowe lub detaliczne, bądź też średni lub mały sklep. Można być kierownikiem czy pracownikiem spółdzielni, trudnić się skupem, być agentem handlowym, księgowym, pomocnikiem kupieckim. Trudno jest wymienić wszystkie możliwości, jakie stoją przed człowiekiem, który zamierza się poświęcić pracy w handlu.

Słusznym jest popularne powiedzenie, że do handlu trzeba mieć „smykałkę i trochę szczęścia“ — lecz to jeszcze nie jest wszystko. Przede wszystkim trzeba znać swój zawód i w nim swój dział pracy.

Oczywiście innego przygotowania wymagać trzeba od kupca, trudniącego się handlem zagranicznym, a innego wewnętrznym. W handlu będziemy mieli ludzi, którzy muszą się znać ogólnie na wszystkich sprawach, dotyczących tego zawodu, lecz mamy i takich jak na przykład księgowy, kalkulator czy magazynier, którzy muszą być doskonałymi specjalistami w swym dziale pracy.

Jeśli zamierzamy założyć sklep to wybrawszy, jakim rodzajem towarów chcemy handlować, musimy przekalkulować czy gotówka jaką posiadamy, wystarczy na jego założenie i prowadzenie. Musimy wziąć pod uwagę wielkość miejscowości, składy konkurencyjne, możliwość uzyskania odpowiedniego lokalu handlowego, środowisko, z jakiego rekrutować się będzie nasza klientela i szereg innych niezmiernie ważnych czynników.

Kupiec musi znać księgowość, posiadać znajomość towarów, którymi zamierza handlować, znajomość korespondencji, zwyczajów kupieckich, przepisów i ustaw dotyczących prowadzenia handlu w danym kraju. Kandydat na kupca musi rozważyć wiele zagadnień, zastanowić się dobrze nad swymi zamierzeniami, bo nieprzemysłany krok może go narazić na stratę całego posiadanego kapitału.

Jak ważnym czynnikiem jest rzutkość i wyczucie potrzeb klienteli może być przykład firmy warszawskiej „Pionier”. Założyciel tej firmy posiadając minimalną ilość gotówki wynajął niewielki sklep z wejściem z bramy i rozpoczął druk biletów wizytowych, zawiadomień ślubnych itp. wykonując zamówienia niezwykle szybko i starannie, handlując przy tym galanterią piśmenną. Po kilku latach właściciel posiadał już własną całkiem dużą drukarnię, sklep przeniósł do dużego lokalu frontowego na głównej ulicy i w szybkim tempie dorabiał się majątku.

Zapamiętajmy sobie przede wszystkim, że kupiec musi być solidny i nie może oprzeć swej pracy na doraźnych jednorazowych wysokich zyskach. Zarobki musi oprzeć na dobrej kalkulacji i rzetelnym obsłudzeniu klienta.

Zainteresowanym radzimy zapoznać się z doskonałą książeczką K. Jabłowskiego p.t. „Przyszłość w handlu”, w której znajdują wiele cennych wskazówek.

Jednym z ciekawych i mało znanym działem handlu są skupy. Niewiele osób w Polsce wiedziało jak doskonałym interesem był skup np. szczeciny świńskiej lub włosia końskiego. Towar ten skupywało się na wsiach po bardzo niskich cenach, a ceny rynkowe były kilkakrotnie wyższe. Był to bowiem artykuł zakupywany przez fabryki szczonek w kraju a nawet eksportowany.

Dobre dochody dawały skupy najprzeróżniejszych odpadków jak kości, gałgany, szmelc żelazny, papier (makulatura). Przedsiębiorstwo trudniące się skupem musiało być odpowiednio zorganizowane, by właściciel nie potrzebował sam jeździć wozem czy samochodem i skupywać kości, gałgany czy szczecinę. Niewiele by wówczas zarobił i samo zajęcie sprzykrzyło by mu się szybko. Rzeczą właściciela było nawiązanie stosunków handlowych z odbiorcami, posiadanie magazynów w różnych centralnych punktach, gdzie dostar-

czaliby towar zorganizowani przez przedsiębiorcę zwykli handlarze określni czy zbieracze odpadków.

Np. w Łomży powstało tego rodzaju przedsiębiorstwo i w krótkim czasie właściciel zarabiał poważne sumy.

Skup grzybów, suszenie ich i dostarczanie do sklepów było bardzo intratnym zajęciem. Handel rybami, oparty na skupie dawał świetne dochody, czego dowodem jest, że istniało w Polsce przedsiębiorstwo, które skupywało ryby ze stawów na Polesiu, płacać po 2 zł za pud (ok. 16 kg) żywych ryb i po przewiezieniu ich specjalnymi samochodami-cysternami do Warszawy, te same ryby sprzedawało po 2-3 zł za kilogram.

Z innych przykładów znaną rzeczą było, że apteki w Polsce skupowały pewne ilości suszonych skórek pomarańczowych, które używane były do wyrobu lekarstw i za ten artykuł płaciły wysokie ceny. Był to dla niejednego dobry zarobek poboczny.

Omówione powyżej przykłady ilustrują choć w małej części możliwości stojące przed tymi, którzy zamierzają poświęcić się pracy w handlu i oczywiście nie wyczerpują całości tej ogromnej dziedziny pracy.

ZAWODY WOLNE

Zawody wolne są najbardziej trudnymi i wymagającymi najdłuższej nauki i doświadczenia a także zdolności. Są one na ogół bardzo trudne do wykonywania poza ojczyznym krajem. Trudno bowiem wyobrazić sobie doskonałego prawnika, sędziego czy adwokata, wykształconego we własnym kraju, któryby mógł rozpocząć praktykę poza granicami swej ojczyzny, nie spędziwszy dobrych kilku lat na zaznajamianiu się z ustawami, prawami i zwyczajami kraju, w którym się osiedlił.

Do wolnych zawodów zaliczać będziemy między innymi: zawody prawnicze, medycynę, weterynarię, dentystrykę, wszelkiego rodzaju inżynierie, pracę naukową w różnych dziedzinach, zawód nauczycielski i wiele innych.

Potrzeba lat długiej i gruntownej nauki by zostać adwokatem lub inżynierem, dużego talentu i zamiłowania by być

dziennikarzem, artystą teatralnym lub filmowym, artystą malarzem, autorem powieści lub poetą. Dla ludzi utalentowanych, żądnych zdobycia wiedzy i wytrwałych, trudności, które się piętrzą są możliwe do pokonania. Maria Curie-Skłodowska w obcym kraju, w niesłychanie ciężkich warunkach, zdobyła najwyższe odznaczenia naukowe i poczyniła odkrycia, dające początek nowym drogom nauki w dziedzinie fizyki. Józef Conrad-Korzeniowski, wyemigrowawszy z Polski jako młody chłopiec, stał się po różnych kolejach życia jednym z pierwszych pisarzy angielskich. Profesor Malinowski, chluba uniwersytetów angielskich, ciężko przebił się poprzez obce sobie środowisko i język. Znany poeta i dyplomata francuski Apollinaire był Polakiem, kolega jego Kłobukowski zajął w dyplomacji francuskiej jedno z czołowych miejsc.

Oczywiście nie każdy ma umysł Skłodowskiej a talent pisarski Conrada-Korzeniowskiego. Syn znanej polskiej artystki dramatycznej Ralf Modrzejewski stał się znanym i cenionym budowniczym mostów w Ameryce. Wielu Polaków pracowało i pracuje w zawodach wolnych jak świat długi i szeroki jako lekarze, inżynierowie, naukowcy. Praca to ciężka, warunki w krajach obcych trudne dla nowoprzybyśsza, ale droga zawsze stoi otworem. I we własnym kraju praca w zawodach wolnych nie jest łatwa a szczególnie jej początki. Jeśli decydujemy się na wybór zawodu wolnego poza krajem rodzinnym, rozważa w wyborze jest bardziej niż kiedykolwiek potrzebna. Świat potrzebuje zdolnych inżynierów, lekarzy, artystów itp. trzeba jednak zdawać sobie sprawę z trudności zdobycia miejsca wśród szerokich rzesz ludzi wykonywujących te zawody.

INNE ZAWODY

Poza wyliczonymi wyżej grupami pozostało wiele innych, lecz zbyt mała to książeczka by można było omówić obszernie wszystkie zawody, z których ludzie żyją. Na zakończenie tego krótkiego omówienia, poruszymy jeszcze tylko te, które nie należą do żadnej z wyliczonych przez nas grup.

Warunki życia mogą nas zmusić, że będziemy zmuszeni chwycić się zajęć takich jak urzędnicy, czy pracownicy pań-

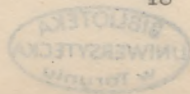
stwowi lub samorządowi lub prywatni. Zawody te trudno zdefiniować. Można być urzędnikiem w ministerstwie i kasjerem w banku, listonoszem, policjantem, konduktorem tramwajowym czy kolejowym, dozorcą w parku miejskim. Nie sposób wyliczyć tych wszystkich zajęć. Zanim jednak w którymś zdecydujemy się pracować, przy wyborze obowiązują nas te same zasady jak przy obieraniu zawodów z innych poprzednio omówionych grup. Można być dobrym policjantem, a złym woźnym, świetnym urzędnikiem pocztowym a kiepskim marynarzem. Zdolności, chęci, stan zdrowia zawsze będą czynnikami decydującymi przy wyborze.

Zasadą naczelną być powinno, że tylko z prawdziwego musu robię to, co mi w tej chwili przypadek nadarzy, zawsze jednak starać się będę robić to, do czego doszedłem na zasadzie rozmyślań, o których była mowa na początku naszych rozważań. „Człowiek może zrobić wiele, tylko często“ — jak powiedział nasz wielki poeta Wyspiański — „nie chce mu się chcieć“.

— „Jeśli nie chce mu się chcieć“ — niech do nikogo poza sobą samym nie ma pretensyj, że w życiu nie osiągnął powodzenia.

PODZIAŁ PRACY W ZAWODZIE

Jeśli wybraliśmy już dla siebie zawód i zaczynamy się go uczyć lub nawet w nim pracować, musimy pamiętać, że rozwój techniki, nauki i organizacji pracy w obecnych czasach przyniósł niesłychaną specjalizację w poszczególnych zawodach. Wspominaliśmy już o tym uprzednio, ale teraz raz jeszcze trzeba to wyraźnie podkreślić. Być ślusarzem, mechanikiem, technikiem czy kupcem to jeszcze nie wszystko. Trzeba wybrać jakąś specjalną dziedzinę w swoim zawodzie. Mechanika czy handel to dziś są tak potężne działy pracy, że objąć je w całości nie sposób. Lepiej znać się na drobnej części fachu dobrze, niż na całości „po łebkach“. W pierwszym wypadku będziemy poszukiwanymi specjalistami, dobrze wynagradzanymi; w drugim partaczami. Woźnica konnych pojazdów nie może być jednocześnie kierowcą samochodowym, maszynistą kolejowym czy pilotem — musi się zdecydować, który z tych zawodów jest jego specjal-

nością. Nie należy się łudzić, że kiedykolwiek możemy zdobyć wiadomości głębokie z zakresu całego zawodu. Elektro-technik, instalujący światło elektryczne, nie musi znać się na obsłudze lokomotywy elektrycznej, a specjalista od radia, na budowie nadawczej stacji radiowej. W zawodzie szewskim też jest specjalizacja: są specjaliści od wyrobu cholewek, a inni robią przyszwę i wykonują reperacje. A krawiec? I tu mamy podział. Wyspecjalizowany krawiec rzadko kiedy robi wszystkie części ubrania. Są specjaliści od kroju marynarek, od spodni, od kamizelek. Fryzjera mamy męskiego lub damskiego. Wśród fryzjerów damskich mogą być specjaliści od czesania a inni od robienia wiecznej ondulacji. Każdy, wybierając zawód i pracując w nim, sam zdecyduje się z czasem jaką obrać specjalność. Obowiązuje ona we wszystkich zawodach bezwzględnie. Lekarz ma swoją specjalność i prawnik, aktor filmowy czy artysta malarz. Im lepszym jesteśmy w naszym fachu specjalistą, tym większego możemy się spodziewać powodzenia. Znać się bowiem dobrze na drobnym odcinku zawodu jest bez porównania lepiej niż na jego całości tylko powierzchownie. Żyjemy w czasach specjalistów, mieć zawód, fach w ręku i być w tym fachu specjalistą to nie jest ideał, lecz konieczność, do której musimy dążyć.

PRACA NA WŁASNY CZY NA CUDZY RACHUNEK?

Jeśli ktoś ma już zawód wybrany, musi się zdecydować, czy będzie pracował:

na własny rachunek, czy

na cudzy rachunek.

Praca na własny rachunek będzie istniała wówczas, gdy będziemy prowadzili własne przedsiębiorstwo handlowe, własny warsztat rzemieślniczy, własną fabrykę czy przedsiębiorstwo usługowe. Praca na własny rachunek wymaga oczywiście posiadania odpowiedniego kapitału. Kapitał może być własny lub pożyczony. Przed przystąpieniem do założenia przedsiębiorstwa musimy dobrze rozważyć ryzyko, by posiadane, lub co gorsze, pożyczonego kapitału nie stracić. Byłoby nieopatrzenie otworzyć warsztat introligator-ki bez posiadania choćby tych skromnych narzędzi, jakie

do tego rzemiosła są potrzebne. Decydowanie się na otwarcie restauracji bez zapewnienia sobie kapitału na lokal, zakup zastawy stołowej, urządzenia itp. byłoby również nierozsądne. Zdrowy rozsądek i kalkulacja muszą być decydującym czynnikiem. Praca na własny rachunek jest pracą, do której człowiek powinien dążyć, gdyż daje ona największe zadowolenie. Mówi się o takim człowieku, że „pracuje na swoim”. Własny interes daje największe pole do rozwinięcia własnej inicjatywy, daje zyski, a właściciel jest od nikogo niezależny.

Jeśli nie posiadamy dostatecznego kapitału do założenia i prowadzenia przedsiębiorstwa indywidualnie, wówczas należy się zastanowić, czy nie warto byłoby założyć je zbiorowo. Zagadnienie to omówimy w dalszej części książeczki.

Warunki życiowe nie zawsze pozwalają na założenie własnego interesu i wówczas trzeba pracować w przedsiębiorstwie cudzym i czekać aż okoliczności pozwolą na wydobycie się z pod cudzej ręki i założenie własnego warsztatu pracy. Jeśli nie stać mnie na założenie własnego warsztatu tapicerskiego, czy szewskiego to muszę decydować się na pracę na cudzy rachunek. Przyjmuję zamówienia od przedsiębiorcy czy kupca i pracuję na jego zlecenie, a on wyprodukowany przeze mnie towar sprzedaje we własnym zakładzie.

Jeśli nie stać mnie na założenie własnego sklepu, mogę handlować w cudzym imieniu, zbierając zamówienia dla mego pracodawcy jako agent.

Praca rzemieślnicza na cudzy rachunek nazywa się chałupnictwem. Jest to dobra forma zarobku dla ludzi, którzy nie posiadają kapitału na założenie własnego warsztatu, mogą zarabkować w swym zawodzie wykonując zamówienia w domu. Z drugiej strony chałupnictwo daje ogromne możliwości zarobkowe rzutkiemu kupcowi, dobremu organizatorowi, który potrafi zorganizować pracę grupy rzemieślników-chałupników.

Głośny był w Polsce wyzysk chałupników. T.zw. „nakładca”, wykorzystywał biednego rzemieślnika, płacąc mu za wykonane wyroby głodowe wynagrodzenie. Dostarczał chałupnikowi materiał a nieraz i narzędzia i gotowy produkt jego pracy sprzedawał sklepom hurtowym czy detalicz-

nym z ogromnym zarobkiem, nie ponosząc żadnych kosztów z tytułu ubezpieczenia pracownika czy podatków. Dla ilustracji podamy kilka przykładów:

W okolicach Mińska Maz. było około 2000 szewców chałupników, którzy za wykonanie pary butów otrzymywali wynagrodzenie ok. 2 zł., kiedy ta sama para butów kosztowała potem w sklepie kilkadziesiąt złotych. W Brzezinach koło Łodzi za zrobienie spodni nakładca płacił od 60 groszy do 1 zł. 50 gr. To są przykłady, świadczące o niezdrowych stosunkach i wyzysku uzależnionego rzemieślnika, lecz jakże korzystny mógłby być system pracy chałupniczej dla uboższego rzemieślnika, którego nie stać na zakup własnych narzędzi i na pozyskanie zamówień, pod warunkiem że otrzymywałby on uczciwe wynagrodzenie od przedsiębiorcy.

PRACA W ZESPOLE

Jeśli ze względu na brak kapitału zdecydujemy się na prowadzenie przedsiębiorstwa zbiorowego, będziemy mogli to uczynić, zakładając spółkę. Brak kapitału nie jest jedynym powodem dla którego zakłada się spółkę. Może zająć wypadek, że zakładający przedsiębiorstwo dojdzie do wniosku, że ze względu na rozległą działalność lub też podział pracy, wygodniej mu będzie dobrać wspólników niż opierać się wyłącznie na personelu najemnym. Również jeśli kilku ludzi pragnie wspólnie założyć przedsiębiorstwo mogą oni wybrać jedną z podanych poniżej form, na jakiej ich współpraca będzie się opierała.

Praca zbiorowa polegać może na założeniu:

- 1) spółki,
- 2) spółdzielni,
- 3) wspólnoty.

Mamy kilka odmian i rodzajów spółek. Wyliczamy tu tylko najważniejsze.

Najprostszą i najczęściej spotykaną formą spółki jest spółka jawna czyli firmowa. Powstaje ona wówczas, gdy dwóch lub więcej ludzi prowadzi przedsiębiorstwo pod wspólną firmą. Udziały kapitałowe wspólników mogą być różnej wysokości. Może się zdarzyć i tak, że jeden ze wspólników wnosi gotówkę, a drugi urządzenie, towary lub wiedzę fachową. Za

zobowiązania spółki wspólnicy odpowiadają całym posiadanym przez nich majątkiem. Zyski dzielą według umowy. W Wielkiej Brytanii spółka taka nosi nazwę „Partnership Firm“.

Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w Polsce była nazywana, w której wspólnicy odpowiadali za zobowiązania do wysokości wniesionych udziałów. Kapitał spółki musiał wynosić co najmniej 10 tysięcy złotych, a wysokość udziału nie mogła być mniejsza niż zł. 500. Odpowiednikiem tego rodzaju spółki w W. Brytanii jest t.zw. „Private Limited Partnership Company“. Specjalny akt prawny ogranicza ilość wspólników do liczby 50 przy czym udziały nie mogą być przedmiotem nieograniczonego handlu, lecz mogą być odstępowane współwłaścicielom spółki.

Spółka akcyjna jest spółką o dużym kapitale (w Polsce ustawa przewidywała minimum 250 tys. zł.), w której cały kapitał podzielony jest na akcje o równej wartości. Była to spółka bezimienna, gdyż akcje były przedmiotem obrotu giełdowego i faktycznym właścicielem był posiadacz większości akcji. Akcje mogły być bezimienne — na okaziciela i imienne. W W. Brytanii odpowiednikiem będzie „Public Limited Partnership Company“.

Spółdzielnia jest to specjalna forma spółki. Skupia ona nieograniczoną ilość członków, wnoszących określone udziały. Kapitał jej, tak samo jak i liczba członków jest zmienny. Charakterystyczną jej cechą jest to, że nie jest ona obliczona na osiągnięcie zysków, lecz na podniesienie dobrobytu swych członków, którzy kupując towary otrzymują je po stosunkowo niskich cenach a osiągnięty zysk spółdzielni dzielony jest między członków w stosunku do sumy każdego z nich. Zysk ten zwracany jest bądź w formie gotówki, bądź towarem.

Jedną z doświadczalnych form zbiorowego prowadzenia przedsiębiorstwa były w Polsce t.zw. *wspólnoty*. Było to jakby połączenie spółki ze spółdzielnią. Był to w Polsce nowy eksperyment i zaledwie kilka firm było na tych zasadach zorganizowanych. W skrócie zasady, na których opierała się wspólnota, przedstawiały się następująco:

Przedsiębiorstwo było własnością założycieli, którzy wnosili udziały. Każdy pracownik po roku pracy, o ile wykazał swą wartość fachową, moralną i koleżeńską, stawał się udzia-

łowcem. Wszyscy udziałowcy musieli być pracownikami firmy, jeden mógł być kierownikiem, a inny zwykłym robotnikiem. Należy zaznaczyć, że dopiero w dwa lata po uzyskaniu praw członka, pracownik mógł być wybierany do władz wspólnoty. Co roku na jego konto osobiste zapisywano jego miesięczny zarobek, a półmiesięczny zarobek potrącany był z listy płac. Po kilku latach pracownik-udziałowiec był posiadaczem pewnego kapitału. W ten sposób każdy pracownik był zainteresowany w zyskach wspólnoty, a jednocześnie wspólnota była jego instytucją oszczędnościową i zabezpieczała mu byt.

Wspólnoty były bardzo mało znane w Polsce, lecz osiągnięte doświadczenia rokowały nadzieję, że tego rodzaju forma prowadzenia przedsiębiorstwa szybko się przyjmie.

Zadaniem niniejszej pracy było dostarczenie czytelnikowi materiału do rozważań nad sprawą wyboru zawodu. Staraliśmy się kolejno przedstawić wszystkie czynniki, jakie mogą mieć wpływ na wybór fachu oraz dać przegląd istniejących możliwości w każdym z działów pracy. Jest prawem życia, że każdy musi zapewnić byt sobie i swojej rodzinie. Pracy na świecie jest dość, trzeba ją tylko rozsądnie wybrać i fachu swego dobrze się nauczyć.

Wybrać właściwy dla siebie zawód nie jest łatwo.

Łatwiej jest planować to i tamto, aniżeli zamierzenia swoje wprowadzić w życie.

A jednak trzeba to zrobić. Nie można swego życiowego powodzenia składać jedynie na niepewny los wypadków i t.zw. szczęścia. Wypadkami i szczęściem my sami musimy kierować w ramach oczywiście możliwości i rozsądku. Mądrze, rozważnie wybrany zawód, rzetelnie, głęboko wuczony, racjonalnie użyty — przyniesie, musi przynieść nam powodzenie, zapewniając przyszłość nam i naszej rodzinie. Pomyłki są zawsze możliwe, ale pamiętać trzeba, że kosztują one drogą, a więc *nie popełniamy błędów* w wyborze zawodu, nie idźmy za „owczym pędem“, za modą; nie kierujemy się czczą fantazją, chwilowym zniechęceniem. Pamiętajmy, że by wybrać zawód musimy rozpatrzyć, przemyśleć, zdecydować:

co lubię,

co mnie interesuje i pociąga,

do czego mam zdolności,
na co mnie stać,
co krepuje mój swobodny wybór zawodu.
Trzeba przede wszystkim myśleć a potem pracować.
Pracy na świecie jest dosyć. Trzeba ją tylko chcieć i umieć znaleźć.

Poniżej podajemy spis czasopism fachowych w j. angielskim które ukazują się w W. Brytanii.

- Accountancy—Inc. Accountants' Hall, Victoria Embankment, W.C.2. 1s.
Accountant—27-8 Basinghall St., E.C.2. 1s.
Advertiser's Weekly—Whitefriars House, Tallis Street, E.C.4. 6d.
Aero Modeller—Allen House, Newarke St., Leicester. 1s.
Aeronautics—Tower House, Southampton Street, W.C.2. 2s.
Aeroplane—Bowling Green Lane, E.C.1. 1s.
Air Treatment Engineer—7 Princes Street, S.W.1. 1s.
Aircraft Engineering—12 Bloomsbury Sq., W.C.1. 2s.
Amateur Ciné World—24 Store St., W.C.1. 6d.
Amateur Gardening—Tower House, Southampton Street, W.C.2. 8d.
Amateur Photographer—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 6d.
Architects and Building News—2 Bream's Buildings, E.C.4. 6d.
Architects Journal—45 The Avenue, Cheam, Surrey. 9d.
Architectural Review—45 The Avenue, Cheam, Surrey. 8s. 6d.
Art and Industry—66 Chandos Place, W.C.2. 1s.
Author, Playwright & Composer—Briarlea House, Mortimer, Berks. 1s.
Autocar—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 6d.
Automobile and Carriage Builders' Journal—10 Gt. Queen Street, W.C.2. 1s.
Automobile Engineer—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 2s. 6d.
Baker & Confectioner—11-13 Bream's Buildings, E.C.4. 8d.
Bakers' Record—110 Fleet Street, E.C.4. 2d.
Bank Officer—28 Old Queen St., S.W.1. 3d.
Banker—20 Bishopsgate, E.C.2. 2s. 6d.
Bookseller, The—13 Bedford Sq., W.C.1. 6d.
Box Makers Journal—Old Colony House, South King's St., Manchester. 1s. 6d.
Brewers' Journal—Eastcheap Buildings, E.C.3. 8s.
Brewing Trade Review—21-23 Laurence Pountney Lane, E.C.4. 3s. 6d.
British & Colonial Pharmacist—194 Bishopsgate, E.C.2. 10s. 6d. per annum.
British and Colonial Printer—237 Bank Chambers, 329 High Holborn, W.C.1. 8d.
British Baker—Stafford House, Norfolk Street, W.C.2. 3d.
British Clay Worker—4 Vernon Place, W.C.1. 1s. 6d.
British Journal of Photography—24 Wellington Street, W.C.2. 4d.
British Medical Journal—Tavistock Sq., W.C.1. 1s. 6d.
British Printer—55 Pall Mall, S.W.1. 1s. 6d.
British Stationer—34 Bridge Street, Hereford. 5d.
British Trade Journal & Export World—154 Fleet Street, E.C.4. 1s.
Builder—4 Catherine Street, W.C.2. 10d.
Builders' Merchants' Journal—Premier House, Southampton Row, W.C.1. Subscription.
Building—33 Tothill Street, S.W.1. 1s.
Bus & Coach—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 1s.
Cabinet Maker—154 Fleet Street, E.C.4. 6d.
Cage Birds & Bird Fancy—Dorset House, S.E.1. 3d.
Caterer—1 Dorset Buildings, Salisbury Sq., E.C.4. 8d.
Certified Accountants' Journal—22 Bedford Sq., W.C.1. 6d.
Certified Secretary—23 Fitzroy Sq., W.1. 1s.
Chemical Trade Journal—265 Strand, W.C.2. 8d.

Chemist and Druggist—28 Essex Street, W.C.2. 9d.
 Chemistry and Industry—56 Victoria St., S.W.1. 2s.
 Children's Outfitter—16 West Central St., W.C.1. 1s.
 Cigar & Tobacco World—Drury House, Russell Street, W.C.2. 1s.
 Cinema News—80-2 Wardour Street, W.1. 1s.
 Civil Engineering—Aldwych Ho., W.C.2. 1s. 3d.
 Coal and Colliery News—8 Lloyd's Av., E.C.3. 90s. per ann.
 Coal Merchant and Shipper—8 Amersham Road, High Wycombe, Bucks. 6d.
 Coke and Smokeless-Fuel Age—33 Tothill Street, S.W.1. 1s.
 Colliery Engineering—33 Tothill Street, S.W.1. 1s.
 Commercial Motor—Bowling Green Lane, E.C.1. 6d.
 Concrete and Constructional Engineering—14 Dartmouth Street, S.W.1. 1s. 6d.
 Confectionery News—Drury Ho., Russell Street, W.C.2. 4d.
 Confectionery Journal—Stafford House, Norfolk Street, W.C.2. 3d.
 Contractor—127-130 Temple Chambers, E.C.4. 2d.
 Contractors' Record—Lennox House, Norfolk Street, W.C.2. 9d.
 Cordage, Canvas and Jute World—Old Forge Ho., Hampton Loade, nr. Bridgnorth. 1s.
 Corsetry and Underwear Journal—18 Slater Street, Leicester. 2s.
 Cotton—350-2 Royal Exchange, Manchester. 63s. per annum.
 Cotton Gazette—42 Stanley Street, Liverpool. 1s. 6d.
 Cycling—Bowling Green Lane, E.C.1. 3d.
 Dairy Industries—110 Fleet St., E.C.4. 2s.
 Dairyman—92 Fleet St., E.C.4. 6d.
 Decorator—3 Amersham Road, High Wycombe, Bucks. 1s.
 Doctor, 175 Kingsland Road, E.2. 1s.
 Drapers' Organizer—Drury Ho., Russell Street, W.C.2. 20s. per annum.
 Draper's Record—229-231 High Holborn, W.C.1. 4d.
 Dyer, Textile Printer—Drury Ho., Russell Street, W.C.2. 1s. 3d.
 Economist—Brettenham House, 5th Floor, Lancaster Place. 1s.
 Education—10 Queen Anne St., W.1. 3d.
 Electrical Review—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 9d.
 Electrical Times—Sardinia House, Kingsway, W.C.2. 6d.
 Electrical Trading—93 Long Acre, W.C.1. 1s. 3d.
 Electrician—154 Fleet Street, E.C.4. 6d.

Engineer—28 Essex Street, Strand, W.C.2. 1s.
 Engineering—35-6 Bedford St., W.C.2. 1s.
 Exchange & Mart—24 Store St., W.C.1. 3d.
 Food—33 Tothill Street, S.W.1. 1s.
 High Wycombe, Bucks. 4d.
 Fancy Goods Trader—43 Shoe Lane, E.C.4. 1s.
 Farm Implement and Machinery Review—9 The Broadway, Woodford Green, Essex. 1s.
 Farmer and Stockbreeder—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 5d.
 Farmers' Weekly—43-44 Shoe Lane, E.C.4. 5d.
 Farming News—82 Mitchell Street, Glasgow. 3d.
 Financial World—7 Union Court, E.C.2. 3d.
 Fish Trades Gazette—3 Amersham Road, Food Manufacture—17 Stratford Pl., W.1. 1s.
 Foundry Trade Journal—3 Amersham Rd., High Wycombe, Bucks. 6d.
 Fruit, Flower, and Vegetable Trades Journal—5-13 Spencer Street, St. Albans. 4d.
 Fruit Grower, &c.—154 Fleet St., E.C.4. 6d.
 Fur Record—14 King Street, Richmond Surrey. 9d.
 Fur Weekly News—24 Gloucester Place, W.1. 20s. per annum.
 Furniture Record—36 Worship St., E.C.2. 3d.
 Games & Toys—107 Fleet Street, E.C.4. 1s. 3d.
 Garage & Motor Agent—62 Doughty St., W.C.1. 1s.
 Garden Work for Amateurs—62 Doughty Street, W.C.1. 3d.
 Gardeners' Chronicle—33 John Street, Theobald's Road, W.C.1. 6d.
 Gardening Illustrated—Tower Ho., Southampton Street, W.C.2. 4d.
 Grocer—Eastcheap Buildings, E.C.3. 6d.
 Grocers' Gazette—26 Fish Street Hill, E.C.3. 4d.
 Hairdressers' Weekly Journal—51-54 Frith Street, W.1. 3d.
 Hardware Trade Journal—154 Fleet St., E.C.4. 1s.
 Harper's Wine and Spirit Gazette—8 Lloyd's Avenue, E.C.3. 42s. per annum.
 Hatter's Gazette—110 Fleet St., E.C.4. 2s.
 Head Teachers' Review—Charter House, Claremont Rd., Surbiton, Surrey. 2d.
 Heating & Ventilating Engineer—8 Southampton Row, W.C.1. 6d.

Horological Journal—226 Latymer Court, W.6. 8d.
 Hosiery Times—41 Spring Gardens, Manchester. 6d.
 Hosiery Trade Journal—11 Millstone Lane, Leicester. 1s.
 Hospital and Nursing Home Management—Cressfield, Ecclefechan, Lockerbie.
 Hotel and Catering Management—16 West Central Street, W.C.1. 7d.
 Illus. Carpenter & Builder—Pioneer Ho., Wicklow St., Gray's Inn Road, W.C.1. 3d.
 Industrial Chemist—33 Tothill St., S.W.1. 1s.
 Industrial Diamond Review—226 Latymer Court, W.6. 12s. per annum.
 Industrial Heating Engineer—90 High Holborn, W.C.1. 6d.
 Industrial Power and Production—Old Forge House, Hampton Loade, near Bridgnorth. 1s. 6d.
 Industrial Welfare and Personnel Management—14 Hobart Place, Westminster, S.W.1. 2s.
 Insurance Record—75 Carter Lane, E.C.4. 1s.
 Iron and Coal Trades Review—3 Amersham Rd., High Wycombe, Bucks. 9d.
 Iron and Steel—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 10d.
 Ironmonger—28 Essex St., W.C.2. 9d.
 Jeweller & Metalworker—10 Albemarle Way, E.C.1. 3d.
 Joint Stock Companies Journal—7-8 Union Court, Old Broad St., E.C.2. 6d.
 Journal of Decorative Art—Cromford Ho., Cromford Court, Manchester. 1s.
 Journal of Education—Oxford U. Press, Neasden Lane, N.W.10. 1s. 8d.
 Journal of Scientific Instruments—Institute of Physics at The University, Reading. 3s. 4d.
 Land Agents Record—61 Chandos Place, W.C.2. 6d.
 Laundry Record—Drury House, Russell Street, W.C.2. 1s. 3d.
 Law Journal—11-12 Bell Yard, Temple Bar, W.C.2. 1s. 3d.
 Law Society's Gazette—Bell Yard, W.C.2.
 Law Times—41 Southgate St., Winchester. 2s.
 Leachway Fashions—Tower House, Southampton Street, W.C.2. 8d.
 Leather Goods—43-4 Shoe Lane, E.C.4. 1s.
 Leather Trades Review—154 Fleet Street, E.C.4. 22s. 6d. per annum.
 Light Car—Bowling Green Lane, E.C.1. 6d.

Light Metals—Bowling Green Lane, E.C.1. 1s. 6d.
 Locomotive Journal—9 Arkwright Road, N.W.3. 2d.
 Locomotive Railway Carriage & Wagon Review—88 Horseferry Rd., S.W.1. 1s.
 London Corn Circular—7 Northumberland Alley, E.C.3. 42s. per annum.
 Machine Shop Magazine—Dorset House, Stamford St., S.E.1. 15s. per annum.
 Machinery—17 Marine Parade, Brighton. 9d.
 Machinery Market—146a Queen Victoria Street, E.C.4. 3d.
 Maker-Up—110-111 Fleet Street, E.C.4. 2s.
 Manufacturing Chemist—17 Stratford Pl., W.1. 1s.
 Meat Trades Journal—5 Charterhouse Sq., E.C.1. 4d.
 Meccano Magazine—Binns Road, Liverpool. 6d.
 Mechanical World and Engineering Record—78 Palatine Rd., Manchester. 6d.
 Mechanics—2 Bream's Bldgs., E.C.4. 4d.
 Medical Officer—72-8 Fleet St., E.C.1. 1s.
 Melody Maker—6 Catherine Street, W.C.2. 3d.
 Men's Wear—229-231 High Holborn, W.C.1. 3d.
 Mercantile Guardian—52 Bishopsgate, E.C.2. 21s. per annum.
 Metal Bulletin—Princes House, 39 Jermyn Street, S.W.1. 1s. 6d.
 Metal Industry—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 6d.
 Metal Treatment—3 Amersham Road, High Wycombe, Bucks. 1s.
 Milk Industry—15-6 Buckingham Street, W.C.2. 1s.
 Miller, The—154 Fleet Street, E.C.4. 25s. per annum.
 Miniature Camera Magazine—6 Catherine Street, W.C.2. 1s.
 Mining Journal—15 George Street, E.C.4. 8d.
 Mining Magazine—482 Salisbury House, E.C.2. 1s.
 Model Engineer—Cordwallis Works, Maidenhead, Berks. 6d.
 Modern Meat Marketing—Empire House, St. Martins-le-Grand, E.C.1. 6d.
 Modern Poultry Keeping—2 Bream Bldgs., E.C.4. 3d.
 Modern Refrigeration—Empire House, St. Martins-le-Grand, E.C.1. 1s.
 Modern Transport—105-109 Strand, W.C.2. 3d.
 Motor—Bowling Green Lane, E.C.1. 6d.
 Motor Commerce—231 Strand W.C.2. 1s.
 Motor Cycle—Dorset House, Stamford St., S.E.1. 4d.
 Motor Cycle and Cycle Trader—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 11s. 6d. per annum.

Motor Cycling—Bowling Green Lane, E.C.1. 4d.
 Motor Trader—Dorset House, Stamford St., S.E.1. 21s. per annum.
 Motor Transport—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 4d.
 Music Trades Review—36 Worship Street, E.C.2. 9d.
 My Garden—34 Southampton St., W.C.2. 1s.
 National Builder—82 New Cavendish St., W.1. 1s.
 National Newsagent—107 Fleet St., E.C.4. 4d.
 Newnes' Practical Mechanics—Tower Ho., Southampton St., W.C.2. 9d.
 News and Book Trade Review and Stationers' Gazette—37 and 38 Strand, W.C.2. 4d.
 Newspaper World—154 Fleet St., E.C.4. 6d.
 Nursery World—154 Fleet St., E.C.4. 6d.
 Nursing Mirror and Midwives' Journal—Dorset House, Stamford St., S.E.1. 4d.
 Nursing Times—St. Martin's St., W.C.2. 3d.
 Oil and Colour Trades Journal—8 Ludgate, Broadway, E.C.4. 25s. per ann.
 Oil Engine—Bowling Green Lane, E.C.1. 6d.
 Outfitter—43 Edwarebury Lane, Edgeware, Middlesex. 3d.
 Paint Manufacturer—17 Stratford Place, W.1. 1s.
 Paint Technology—5 Grange Courts, Pincher, Mx. 1s. 4d.
 Paper Container—26 Mount View, W.5. 1s.
 Paper Maker—3 Tudor Street, E.C.4. 2s.
 Performer—18 Charing Cross Rd., W.C.2. 3d.
 Petroleum Times—Brettenham House, Strand, W.C.2. 2s.
 Pharmaceutical Journal—17 Bloomsbury Sq., W.C.1. 1s.
 Pianomaker—204-206 Great Portland St., W.1. 1s.
 Picturegoer—6 Catherine St., W.C.2. 3d.
 Picture Show—22-25 Farringdon Street, E.C.4. 3d.
 Plastics—Bowling Green Lane, E.C.1. 1s. 6d.
 Plumbing Trade Journal—Cromford Ho., Cromford Court, Manchester. 1s.
 Popular Gardening—22-5 Farringdon St., E.C.4. 3d.
 Post Magazine—Astor House, Aldwych, W.C.2. 3d.
 Poultry—71 Fleet Street, E.C.4. 3d.
 Poultry Farmer (inc. Feathered World)—93 Long Acre, W.C.2. 3d.

Poultry World—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 3d.
 Power & Works Engineer—83 Tothill St., S.W.1. 1s.
 Power Farmer—101 King's Road, Reading. 9d.
 Power Laundry—43 Shoe Lane, E.C.4. 6d.
 Practical Engineering—Tower Ho., Southampton St., W.C.2. 4d.
 Practical Wireless and Practical Television—Tower House, Southampton St., W.C.2. 9d.
 Practitioner—5 Bentinck Street, W.1. 4s.
 Publishers' Circular—171 High Street, Beckenham. 4d.
 Railway Gazette—33 Tothill St., S.W.1. 1s.
 Railway Magazine—33 Tothill St., S.W.1. 2s.
 Railway Review—205 Euston Rd., N.W.1. 2d.
 Rating and Income Tax—88-90 Chancery Lane, W.C.2. 1s.
 Rubber Age—147 Grosvenor Rd., S.W.1. 1s.
 School Government Chronicle and Education Review—24-26 Black Friars Lane, E.C.4. 1s.
 Schoolmaster—Hamilton House, Hastings Street, W.C.1. 2d.
 Science and Art of Mining—Rowbottom Sq., Wigan. 4d.
 Sheet Metal Industries—3 Amersham Rd., High Wycombe, Bucks. 1s. 3d.
 Shipbuilder—Townsville House, Newcastle-on-Tyne. 1s.
 Shipbuilding and Shipping Record—33 Tothill Street, S.W.1. 1s.
 Shipping World—1 Arundel St., W.C.2. 9d.
 Shoe and Leather News—South Place, E.C.2. 4d.
 Shoe and Leather Record—Granville Ho., Arundel Street, W.C.2. 4d.
 Silk and Rayon—44 Brazennose St., Manchester. 2s.
 Silk Journal and Rayon World—Old Colony House, South King's Street, Manchester. 9d.
 Smallholder—Tower House, Southampton Street, W.C.2. 3d.
 Soap, Perfumery and Cosmetics—110-111 Fleet Street, E.C.4. 2s.
 Solicitors' Journal—88-90 Chancery Lane, W.C.2. 1s. 3d.
 Sports Trader—43 Shoe Lane, E.C.4. 1s.
 Stage—19 Tavistock Street, W.C.2. 4d.
 Stitchcraft—185 High Holborn, W.C.1. 9d.
 Steam Engineer—90 High Holborn, W.C.1. 1s.
 Stock Exchange Gazette—390 Gresham House, Old Broad St., E.C.2. 6d.

Surveyor and Municipal & County Engineer—Goschen Buildings, 12-13 Henrietta St., W.C.2. 6d.
 Syren & Shipping—26-8 Billiter St., E.C.8. 9d.

Tailor & Cutter—42 Gerrard Street, W.1. 4d.
 Teacher's World—Montague Ho., Russell Sq., W.C.1. 3d.
 Textile Manufacturer—78 Palatine Road, Manchester. 1s. 6d.
 Textile Mercury—41 Spring Gardens, Manchester. 4d.
 Textile Recorder—Old Colony House, So. King Street, Manchester. 1s. 6d.
 Timber and Plywood—194-200 Bishopsgate, E.C.2. 8d.
 Timber Trades Journal—154 Fleet Street, Times Trade and Engineering—Printing House Sq., E.C.4. 6d.
 Tobacconist and Confectioner (inc. Tobacco Trade Review)—Eastcheap Bldgs., E.C.3. 3d.
 Tobacco—3 Amersham Road, High Wycombe, Bucks. 6d.
 Toy Trader—43-4 Shoe Lane, E.C.4. 12s. 6d. per annum.
 Transport World—82 Tankerville Road, S.W.16. 1s.

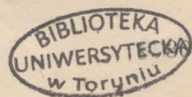
Undertakers' Journal—Hillingdon Press, Uxbridge, Middlesex. 12s. per annum.

Waste Trade World—Stafford House, Norfolk Street, W.C.2. 6d.
 Watchmaker & Jeweller—Drury House, Russell St., W.C.2. 1s. 8d.
 Water and Water Engineering—80 Furnival Street, E.C.4. 1s.
 Weekly Notes (Legal)—6 Stone Buildings, Lineolns Inn, W.C.2. 8d.
 Welding—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 1s.
 Weldon's Home Dressmaker—30 Southampton Street, W.C.2. 9d.
 Wine and Food—28-30 Grosvenor Gdns., S.W.1. 15s. per annum.
 Wine & Spirit Trade Record—6-14 Blackheath Road, S.E.10. 50s. per annum.
 Wine and Spirit Trade Review—Eastcheap Buildings, E.C.3. 9d.
 Wireless and Electrical Trader—Stamford Street, S.E.1. 1s.
 Wireless Engineer—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 2s. 6d.
 Wireless World—Dorset House, Stamford Street, S.E.1. 1s. 6d.
 Women's Wear News—83 Great Titchfield Street, W.1. 3d.
 Wood—33 Tothill Street, S.W.1. 1s.
 Woodworker—Montague House, Russell Sq., W.C.1. 9d.
 Wool Record—10 Booth Street, Bradford. 40s. per annum.
 World's Fair—Union St., Oldham. 3d.
 World's Paper Trade Review—297 Bank Chambers, 329 High Holborn, W.C.1. 6d.

WYDAWNICTWA
wydane lub drukowane przez "Co Słysać":

MECHANIKA TEORETYCZNA Inż. K. Bielskiego	Cena 10/-
CZY ANGLIA GWARANTOWAŁA GRA- NICE POLSKI I. Matuszewski	„ 2/-
DID BRITAIN GUARANTEE THE POLISH FRONTIER I. Matuszewski	„ 1/6
Podręcznik angielskiego A. F. 20 lekcji. Cz. I	„ 2/-
Podręcznik angielskiego A. F. 30 lekcji. Cz. II	„ 3/-
STARY SŁUGA — HANIA H. Sienkiewicza	„ 6/6
SŁOWNIK TECHNICZNY ang.-polski i polsko-angielski	„ 4/6
SZKICE WĘGLEM H. Sienkiewicza (w druku)	„ 5/6
MÓJ KALENDARZ NA ROK 1946	„ 6/6

LIBRARY
UNIVERSITY OF
TORONTO

LIBRARY
UNIVERSITY OF
TORONTO

Arch. Emigracji

Biblioteka

Główna

UMK Toruń

1385186

1/-

Biblioteka Główna UMK

300020981325

JOHN S. BURNS & SONS
PRINTERS
& PUBLISHERS

105 BUCKLEBOURNE ST. GLASGOW C3